

شرق روزنامه

ادبیات • هنر

روایت هاشم صباغیان از «چمران» در «ج»	صفحه ۸
پیام دادند در «ج» بازی نکن، گفت وگو با مریلا زارعی	صفحه ۸
روزنامه	صفحه ۱۰

مرور

تازه‌های «پیدایش» در نمایشگاه کتاب تهران ۹۳

سال‌ها پیش با تغییر و تحولاتی که در عرصه سیاسی و اجتماعی پیش آمد، وضعیت نشر و انتشاراتی‌ها در ایران به‌کلی دگرگون شد. نشرهای مهم و جریان‌سازی چون فرانکلین نیل، امیرکبیر و بعدها هم‌فران‌روز و دیگر نشرهایی که با حضور روشنفکران و نویسندگان و مترجمان پا گرفت و جریان‌هایی را در ادبیات ترجمه و ادبیات داستانی ما شکل داد. و بعدها البته این نشرها به همان دلایل سیاسی و اجتماعی یا به محاق رفتند و یا باصورت‌بندی دیگر به فعالیتشان ادامه دادند و البته جز تجدیدچاپ آثاری که در همان دوران پیش از تغییر منتشر شده بود، چندان کاری از پیش نبردند. و حالا چند سالی نشرهای دیگری در حوزه ادبیات فعال شدند و برخی‌شان هم بیش از دیگران ادبیات داستانی ایران را و برخی هم ادبیات ترجمه را چاپ کردند. نشرهایی چون چشمه، نیلوفر، ققنوس، ثالث، نگاه، افق، ماهی و دیگر نشرها بیشتر بر ادبیات تمرکز کردند. این جریان در دوران دوم‌خرداد با بازشدن فضا پا گرفت و تا امروز با فرازونشیب‌هایی ادامه پیدا کرده است. در میان این نشرها برخی ناشران کتاب کودک نیز به این جریان پیوستند و مثلا نشر افق با سابقه طولانی در انتشار ادبیات کودک و نوجوان، در حوزه ادبیات داستانی و ترجمه نیز کتاب‌هایی را منتشر کرد و حالا یکی از نشرهای ادبیات بزرگسال بهشمار می‌رود. انتشارات پیدایش نیز که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، ناشر شناخته‌شده‌ای است در سال ۹۲ با راهاندازی و انتشار آثاری در بخش بزرگسال، ادبیات داستانی ایران و ترجمه را نیز منتشر خواهد کرد. این بخش در آستانهٔ نمایشگاه کتاب، آثاری را در حوزه داستانی منتشر کرده است. «تهران ۱۲۸» نوشته پژمان تیمورتاش، «سال‌های گور» نوشته علیرضا رحیمی‌نژاد، «گهواره مردگان» نوشته مهدی بهرامی را جمله آثار ادبیات داستانی تالیفی و «کمونیست مومارت» نوشته میشائیل کلبرگ با ترجمه مریم مؤیدپور از آثار ترجمه‌ای است که به‌تازگی منتشر شده و در نمایشگاه کتاب عرضه خواهد شد. «تهران ۲۲۸» و «کمونیست مومارت» مجموعه‌داستان، «گهواره مردگان»، رمان و «سال‌های گور» مستندی داستانی است که در سری مجموعه‌ای «پرونده یک قتل»، منتشر شده. این کتاب روایتی است از زندگی کبری رحمانپور از مشهورترین متهمان به قتل در سال‌های اخیر، که پس از ازدواجی نامتعارف،

سال‌های گور

مادر همسرش را به قتل رساند و به قصاص محکوم شد. شرایط ویژه این زن و فرازونشیب‌های زندگی‌اش سبب شد که بسیاری برای جلب‌رضایت اولیای‌دم مقتول تلاش کنند تا اینکه سرانجام کبری از زندان «پرونده یک قتل» گور، اولین کتابی است که در سری «پرونده یک قتل» منتشر شده و این سری کتاب قرار است روایتی از معروف‌ترین پرونده‌های قتل در ایران به دست دهد. علیرضا رحیمی‌نژاد، روزنامه‌نگار سال‌هاست در حوزه حوادث مطبوعات می‌نویسد و «سال‌های گور» را بر اساس مستنداتی که در تمام این سال‌ها خوانده و انتخاب و گردآوری کرده، نوشته است. «سال‌های گور»، اولین اثر داستانی اوست. «گهواره مردگان» اولین رمان مهدی بهرامی است. در پشت جلد این کتاب آمده است: «چندروز، دورادور، دختره رو تعقیب کرده بودم و می‌دونستم از کدوم کوچه‌ها می‌ره خونه. همراه سه‌تا از دخترای دنگه می‌رفت. خویش این فرد که قبل از باغ اناری دیگه تنها می‌شد. به‌دو رفتم و خودم رو رسوادم به باغ اناری ...». مجموعه داستان «کمونیست مُمارت» نوشته پژمان تیمورتاش، نیز اولین اثر داستانی این نویسنده است: «آقای جناب، خوب شد؟ غلط اضافه خوردم جناب. من رو چه به دگمه؟ شما کترو ول کردی چسبیدی به دگمه... من شد اصلا توخ دگمه، مگمه نیستم. من تو کار بالاکشیدن زیپ خودم موندم... ببینم مادر داری...». مجموعه داستان «کمونیست مُمارت» نوشته میشائیل کلبرگ با ترجمه مریم مؤیدپور روایت یک کمونیست پارسی است که قرار است در کنگره صلح مسکو شرکت کند. نباید اینگونه فکر کند. اما حزب کمونیست فرانسه هیچ چاره‌ای جز فرستادن این مرد به مسکو ندارد. مردی که قرار است به‌عنوان نماینده ملت‌های تحت ستم امپریالیسم فرانسه، در آن مراسم شرکت کند. ولی او جمله‌ها و ژانزه‌های مورد نیاز برای شرکت در آن مراسم را مانند تاتار و با چنان مهارتی یاد می‌گیرد که همه شرکت‌کنندگان کنگره را با رفتارش شگفت‌زده می‌کند. میشائیل کلبرگ در داستان‌های این کتاب از کنار آموئن انسان‌ها با شرایط متفاوت زندگی‌شان می‌گوید. او نظاره‌گر دقیق با سبک نگارشی متفاوت است. این نشر همچنین به‌تازگی کتاب‌های «اندام سرباز اسلوویک» نوشته ویلیام برفورد هوبئی را با ترجمه مسعود امیرخانی و «چرا جنگ؟» نوشته آلبرت اینشتین و زیگموند فروید را با ترجمه خسرو ناقد منتشر کرده است. در «چرا جنگ» می‌خوانیم که: «هر جنگ حلقه‌ای است که به زنجیر بدبختی بشر افزوده می‌شود و مانع رشد جوامع انسانی می‌شود. توده‌های مردم، گر در معرض تبلیغات مسموم قرار نگیرند، هرگز هوای جنگ در سر ندارند. یاد به آنها در مقابل این تبلیغات مسمومیت داد. باید فرزندان خود را در مقابل نظام‌گیری واکسینه کنیم، و این کار زمانی ممکن می‌شود که آنان را روح صلح‌طلبی تربیت کنیم. هر یک از این جوامع، با این حال اساسی‌ترین مساله حل‌ناشدنی در ایران، هنوز هم سانسور است که بی‌اعتمادی زیادی برای کتاب‌خوان‌ها به وجود می‌آورد. ضمن اینکه توزیع کتاب در کشور ما مشکل است. سازماندهی شده‌ای ندارد و این چیزی است که از عهده دولت خارج است و ناشران باید فکری به حال آن کنند. دولت هر چه از بار خود بکاهد و به بخش خصوصی امکان فعالیت دهد، می‌تواند راه را برای ایجاد گشایش در حوزه کتاب هموارتر کند.

نگاه

روز

هنوز به وعده‌ها عمل نشده است

مهدی غبرایی

نویسندگان و مترجمان از هر اقدام مثبتی که در این مدت در حوزه نشر و ممیزی کتاب شکل گرفته باشد یا روی گشاده استقبال می‌کنند. اما شاید به علت فشارهایی که همه می‌دانیم بر وزیر ارشاد و به‌طور کلی وزارتخانه ارشاد وارد می‌شود، قطعا به قول‌ها وعده‌هایی که در این مدت در مورد نشر کتاب داده شده، نتوانسته‌اند عمل کنند. ولی هنوز امیدوارم که وزارت ارشاد قدم‌های شجاعانه‌تری بردارد تا تغییراتی ملموس‌تر شکل گیرد. متأسفانه کتاب‌هایی که از دولت قبل در ارشاد معطل مجوز بودند هنوز هم معطل‌اند و هیچ پاسخی درباره وضعیت آنها داده نشده؛ اما کتاب‌هایی که در این دوره به ارشاد فرستاده شده‌اند در بازه زمانی کوتاه‌تری بررسی شده و مجوز گرفته‌اند. من هنوز هشت کتاب در ارشاد دارم که از آنها چهار تایشان چاپ اولی هستند و هنوز هیچ‌کس خود را مسؤول نمی‌داند که بکند. یک پاسخی درباره وضعیت آنها بدهد. از این‌روم تغییر چندانی در نمایشگاه کتاب امسال در مقایسه با چندسال گذشته نمی‌بینم. البته تغییراتی جزئی و موردی صورت گرفته و مثلا شنیده‌ام که در نمایشگاه امسال چند کتاب بهرام بیضایی و غلامحسین ساعدی امکان چاپ یافته‌اند. اما هنوز در کلیت ماجرا تحولی رخ نداده و تنها تک و توک کتابی توانسته‌اند منتشر شوند. در مورد سانسور، یا به قول آقایان، ممیزی، از سطح مدیریت به پایین تغییر رخ نداده و تنها حرفه‌هایی از وزیر ارشاد با دیگر مسئولان کتاب شنیده شده است. اما من هنوز این امید دارم که تغییراتی نه‌فقط در حرف، که از سطح مدیر کل به پایین به وجود آید. چندی پیش جمعی از نویسندگان و مترجمان نامه‌ای نوشتند و در آن تاکید کردند که سانسور را بر دارید و همان‌طور که در قانون تصریح شده، نظارت بر انتشار کتاب‌ها را به خود نویسندگان و مترجمان بسپارد. مسئولیت کار را به خود ما بسپارید و در این شرایط خودمان جوابگوی مسایل مربوط به کتاب‌هایمان خواهیم بود. من شخصا هنوز بر محتوای همان نامه تاکید دارم. مسئولان ارشاد باید پاسخ دهند که چرا کتاب‌هایی که از سال‌ها قبل در اداره کتاب مانده‌اند هنوز بلاتکلیف‌اند. دست‌کم امیدوارم مسئولان ارشاد پاسخگو باشند. این‌روزها مگر شنیده می‌شود که در دولت قبلی در حوزه‌های مختلف خطوطخط‌هایی صورت گرفته و یاد این روند را تغییر داد. بخشی از خطوطخط‌ها مربوط به وزارت ارشاد و نشر کتاب است و حالا باید مسایل این حوزه هم اصلاح شوند. امروز نزدیک به ماه از استقرار دولت جدید می‌گذرد و برای اصلاح روند قبلی در حوزه کتاب فرصت‌های زیادی از دست رفته است. از سویی دیگر ما هنوز با بحران نشر دست به گریه‌ایم. قیمت کتاب‌ها روزبه‌روز گران‌تر می‌شود و این مشکل هم خرید کتاب را دشوار کرده است. با این حال اساسی‌ترین مساله نشر کتاب در ایران هنوز هم سانسور است که بی‌اعتمادی زیادی برای کتاب‌خوان‌ها به وجود می‌آورد. ضمن اینکه توزیع کتاب در کشور ما مشکل است. سازماندهی شده‌ای ندارد و این چیزی است که از عهده دولت خارج است و ناشران باید فکری به حال آن کنند. دولت هر چه از بار خود بکاهد و به بخش خصوصی امکان فعالیت دهد، می‌تواند راه را برای ایجاد گشایش در حوزه کتاب هموارتر کند.

ماه‌های فعلی که با موانع کمتر همراه بوده، مدرکی بر بی‌ذوقی حاکم بر شرایط فرهنگی در دولت قبلی است. خوشحالم از این وضعیت و نمی‌دانم ترمیم خرابی‌های گذشته تا کجای می‌تواند پیش رود. در سال‌های پیش به فرهنگ کشور کلنگ می‌زدند و حالا باید خرابی‌هایی که به وجود آمده ساخته و پر شود.

عکس: رضا معتمدیان

از اراده این ناشران بوده است. با این حال معاون فرهنگی ارشاد به «گفت‌وگوی تعاملی» با این ناشران اشاره کرده و از اینکه این ناشران مشکل ارشاد را برای حضور آنها در نمایشگاه درک کرده‌اند، تشکر کرده است. اما به جز غیبت اختران، آگاه و چشمه در نمایشگاه امسال، نشرهای «طرح نو» و «حیان» نیز از دیگر غایبان امسال نمایشگاهند. رییس مرکز روابط‌عمومی و اطلاع‌رسانی ارشاد غیبت این دو نشر را به دلیل مشکل قضایی دانسته است. انتشارات روشنگران و مطالعات زنان هم مثل سال‌های گذشته در نمایشگاه کتاب شرکت نمی‌کند چراکه به اعتقاد شهلا لاهیجی، مدیر نشر، «هنوز تغییری در فضای چاپ کتاب و رفع محدودیت‌های انتشار کتاب رخ نداده است.»

و باز هم ممیزی

یکی از مهم‌ترین موضع‌گیری‌های علی جنتی در چند ماهی که از عمر وزارت‌ش می‌گذرد به سانسور کتاب و صدور مجوز مربوط بوده است. البته بعد از طرح مساله حذف ممیزی توسط وزیر ارشاد، تعبیرهای گوناگونی از صحبت‌های او شد و در نهایت آنچه همچنان در حوزه صدور مجوز باقی است بررسی و صدور مجوز کتاب توسط وزارت ارشاد است. در این مدت نویسندگان، مترجمان و ناشران زیادی به مساله حذف ممیزی یا نحوه اعمال آن پرداخته‌اند که مهم‌ترین‌شان نامه ۱۴ امضایی نویسندگان و ادکل مطرح‌شده توسط آنها بوده است؛ راه‌حلی که پیشنهاد می‌داد مسئولیت کتاب‌ها را به خود مولفان‌شان واگذار کنند و اگر بعد از انتشار کتاب جرمی صورت گرفت، خود نویسندگان پاسخگوی آن باشند. البته در مقابل برخی از نویسندگان و ناشران چندان با این راه‌حل موافق نبودند و بیشتر به سمت همان سازو کارهای قبلی اعمال ممیزی توسط ارشاد گرایش داشتند. اما وزیر ارشاد در آخرین صحبتش درباره ممیزی، باز هم بر سپردن ممیزی به ناشران اشاره کرده است. اما این بار با این تفاوت که، «می‌توان با تمهیدات لازم چاپ کتاب از سوی برخی از ناشران که سابقه تخلف ندارند یا نهادهای شخصیت‌هایی را که نیاز به ممیزی و نظارت وزارت ارشاد ندارند به خود آنها سپرد و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بیشتر بر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تمرکز کند»

این اولین دوره نمایشگاه کتاب در دولت جدید است و بخشی از عملکرد دولت در حوزه فرهنگ را می‌توان در کتاب‌هایی که در ماه‌های اخیر مجوز چاپ گرفته‌اند و در نمایشگاه امسال عرضه می‌شوند و نیز در نحوه برگزاری نمایشگاه دید.

امید به تحقق وعده‌ها	ابوتراب خسروی
درد بر همان پاشنه می‌چرخد	محمود حسینی‌زاد
می‌گویند برای گرفتن مجوز باید رفت و چانه زد. با این شرایط هنوز همان ممیزی سلیقه‌ای و دلخواهی وجود دارد و موارد سانسور در یک کتاب یا کتاب دیگر متفاوت است و هیچ‌چیزی مشخص و روشن نیست. ما به شرایط عادت کرده‌ایم و گرائی کتاب و بحران نشر هم برای ما عادت شده است. گرانی کتاب که نتیجه گرانی کاغذ و بحران نشر است تنها پله‌های کتاب برای کسانی که کتاب نمی‌خوانند. اما با این حال سانسور کتاب‌ها هم به ایجاد بی‌اعتمادی برای مخاطبان دامن زده است. ممیزی پدیدهای اعصاب‌خردکن و فرسایشی است که رقم مولف و ناشر را می‌گیرد. ناشران زیادی بخشی مهم از انرژی خود را صرف مسایل مربوط به سانسور و گرفتن مجوز می‌کنند و شرایطی پیش آمده که عده زیادی تنها در فرهنگ ما مساله‌اند و مدام چانه می‌زنند که دو صفحه از یک کتاب حذف شود و این وضعیت آرامش مولف و ناشر را به‌هم می‌زند. بهتر بود که مسئولیت چاپ کتاب و پاسخگویی در قبال آن به خود ناشران و مولفان داده می‌شد تا شرایط فعلی تغییر می‌کرد. جامعه ما جامعه کتابخوانی نیست و البته این مساله چندان به ممیزی مربوط نیست و ریشه در وضعیت کلی فرهنگ ما دارد. این برآمده از سطح پایین فرهنگ به‌معنای عام است و در چنین شرایطی ممیزی هم موانع را تشدید می‌کند.	

بحران نشر چیزی است که سال‌ها وجود دارد. ممکن است کاغذ به‌صورت مقطعی ارزان‌تر شده باشد اما مساله این است که با بالاوپایین‌رفتن قیمت ارز قیمت کاغذ نیز به ثبات نخواهد رسید. اتفاقا این بالاوپایین‌شدن‌های قیمت کاغذ اوضاع نشر را بحرانی‌تر می‌کند چرا که امکان برنامه‌ریزی بلندمدت را از بین می‌برد. این تب نوبه برتر است و اگر قیمت کاغذ در حد ثابتی باقی بماند سیستم اقتصادی نشر راحت‌تر سروسامان می‌یابد. در ایران دیدی که به مساله نشر وجود دارد دیدی موضعی است. به نشر نه به‌عنوان صنعت نگاه می‌شود و نه به‌عنوان هنر. در این شرایط وقتی دولت هم برای انتشار کتاب مشکل ایجاد می‌کند و صدور مجوز کتاب مدتی طولانی زمان می‌برد کار پیچیده‌تر می‌شود. خودسانسوری یکی از اولین تبعات این وضعیت است. نمایشگاه کتاب امکان مهمی برای فروش و دیده‌شدن یک کتاب است و وقتی یک کتاب به دلیل تاخیر در صدور مجوز به نمایشگاه کتاب نمی‌رسد ناشر و مولف کتاب آسیب زیادی می‌بینند.

راه طولانی ترمیم تخریب‌ها

طولاتی

طولاتی باقی مانده و کتاب‌های زیادی هستند که در دولت قبلی برایشان پرونده‌سازی شده و هنوز مشکلاتشان باقی است. بی‌شک چیزهایی ترمیم شده و تا همین حد هم خوب است اما به مرگ گرفته بودند تا به تب راضی شده‌ایم. تنها مقایسه‌ای بین کتاب‌هایی که در دوره قبل با سانسور زیاد چاپ شده‌اند و بازچاپ آنها در

نمایشگاه کتاب، به تأثیرگذاری تحریم‌ها در این حوزه اشاره می‌کند و نمایشگاه کتاب تهران را تأمین‌کننده بیش از ۹۰درصد منابع چاپی کتابخانه‌های مراکز پژوهشی کشور می‌داند. اما امیرمسعود شهرام‌نیا، قائلمقام این دوره نمایشگاه کتاب، ارتباطات بهتر سیاسی در مدت اخیر را عامل «قبال بیشتر و بهتر» این دوره از نمایشگاه دانسته و به میزبانی تعداد بیشتری از «هالی‌ناشران ایران و دنیا» اشاره کرده است.

اما به جز این، یک بدهی شش‌میلیون‌پروزی به ناشران خارجی از نمایشگاه بیست‌وچهارم کتاب هم به جا مانده که از قرار بخش قابل‌توجهی از آن توسط بونسکو پرداخت شده اما بخشی از این بدهی هم به‌دلیل اختلاف میان بانک مرکزی و بانک عامل هنوز پرداخت نشده است. با این حال وزیر ارشاد این بدهی را مانعی بر سر راه شرکت ناشران خارجی در نمایشگاه امسال ندانسته است. بخش ناشران خارجی در نمایشگاه سال گذشته به بیرون از مصلا منتقل شده بود اما امسال ناشران خارجی در بخش جنوبی مصلا مستقر خواهند شد و ناشران دانشگاهی نیز در ضلع شمالی نمایشگاه حضور خواهند داشت.

ناشران تعلیقی و غایبان نمایشگاه

وضعیت ناشران تعلیقی از مسایل قابل‌توجه حوزه نشر در ماه‌های گذشته بوده است. چند سالی است که برخی ناشران مهم از جمله اختران و آگاه اجازه انتشار کتاب جدید یا حتی تجدیدچاپ کتاب‌های قدیمی‌شان را نداشته‌اند و در ماه‌های گذشته خبرهایی مبنی بر رفع توقیف این ناشران مطرح شد. هرچند در همان زمانی که خبر رفع توقیف آگاه و اختران منتشر شد، مسوولانی از هر دو نشر به ابلاغ شفاهی رفع توقیف اشاره کردند و در این چند ماه نیز هیچ کتاب جدیدی از سوی اختران و آگاه منتشر نشده است. نشر چشمه هم که مدتی است با همین مساله رویه‌رو است رفع توقیف شده و فعالیت‌هایش را از سر گرفته است. وزیر ارشاد هم در صحبت‌هایش درباره برگزاری نمایشگاه امسال، تاکید کرده که «تقریبا هیچ ناشری از حضور در نمایشگاه کتاب منع نشده است.» البته سیدعباس صالحی، معاون فرهنگی ارشاد، در نشست مطبوعاتی نمایشگاه کتاب از غیبت ناشران تعلیقی در نمایشگاه کتاب امسال خبر داده و دلیل آن را هم عدم‌انتشار عناوین جدید توسط این ناشران در سال گذشته دانسته است. البته عدم‌انتشار عناوین جدید توسط ناشران تعلیقی نتیجه تصمیم‌های مسوولان قبلی وزارت ارشاد بوده و چیزی بیرون

در مقایسه با هشت‌سال تخریب دولت قبلی

در مقایسه با هشت‌سال تخریب دولت قبلی امروز برخی امور مربوط به نشر کتاب به جای خود برگشته‌اند و این نه تغییر اوضاع که به یک تغییر ترمیم اوضاع است و پوشاندن اشکالات قبلی. کتاب‌هایی که بارها چاپ می‌شدند و مشکلی نداشتند، با بی‌فرهنگی‌هایی که در دوره قبلی صورت می‌گرفت جلوه چایشان گرفته‌شد. هنوز راهی

ساختن و بعد ویران کردن

صفا هرندی که وزیر ارشاد شد و محسن پرویز، معاون فرهنگی‌اش، نمایشگاه کتاب هم به مصلاي تهران رفت و حالا اولین دوره نمایشگاه کتاب در دولت جدید هم مثل چند سال گذشته در مصلا برگزار می‌شود. نمایشگاه کتاب امسال در شرایطی برگزار می‌شود که عملیات عمرانی مصلا در زمان برگزاری نمایشگاه همچنان ادامه خواهد داشت و باز هم مثل چند سال اخیر بحث بر سر محل برگزاری نمایشگاه کتاب در چند روز مانده به نمایشگاه بالا گرفته است. نمایشگاه کتاب تهران تا سال ۱۳۸۵ در محل دایمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار می‌شد اما حالا چند سالی هست که در روزهای پیش از نمایشگاه نام «شهر آفتاب» هم شنیده می‌شود و البته تا امروز شهر آفتاب فقط در حد نامی باقی مانده و معلوم نیست که مراحل ساخت و سازش در چه حال است و اصلا مناسب برگزاری نمایشگاه کتاب هست یا نه. از طرفی عبدالحسین مختیار که حالا از اعضای شورای شهر تهران است در چند روز گذشته از «باغ کتاب» به عنوان محل برگزاری نمایشگاه کتاب سال آینده نام برد و بعد علی‌اکبر اشعری، مدیر پروژه باغ کتاب، این مکان را به طور کلی جای نامناسب برای برگزاری نمایشگاه کتاب دانست چرا که به گفته او باغ کتاب تنها ۳۰هزار مترمربع فضای نمایشگاهی دارد درحالی که نمایشگاه کتاب

به ۱۲۰هزار مترمربع فضای نمایشگاهی نیاز دارد. از طرفی دیگر هم استاندارد تهران وعده تشکیل کارگروهی برای تعیین محل نمایشگاه کتاب برای سال‌های آینده را داده و از شهر آفتاب، باغ کتاب و مصلا به‌عنوان گزینه‌های مطرح برای ساخت محلی دایمی برای نمایشگاه کتاب نام برده شده است. این آخری امسال هم میزبان نمایشگاه کتاب است، حتی اگر به تجربه ثابت شده باشد که اینجا محل مناسبی برای نمایشگاه کتاب نیست و حتی اگر معاون فرهنگی ارشاد هم بگوید که «مصلاي تهران مکان برگزاری نمایشگاه کتاب نیست. هر سال شهری ساخته و ویران می‌شود اما ما در زمانی به وزارتخانه آدمیم که مصلا تنها گزینه ما بوده مکنی که دست و پای ما را به تمام معنا می‌بندد.»

کاهش آثار جدید خارجی و بدهی شش‌میلیون‌پروزی

اما از مسایل نمایشگاه کتاب امسال یکی هم کاهش آثار جدید خارجی به‌دلیل وجود تحریم‌هایی است که مانع از تأمین منابع مالی برای خرید منابع کتابخانه‌ای شده‌اند. این مساله حادتر می‌شود وقتی که محمدرضا وصفي، دبیر کمیته بین‌المللی این دوره

امید به تحقق وعده‌ها	ابوتراب خسروی
وزارت ارشاد هنوز نتوانسته آن را حل کند اما ما هنوز امید داریم که شرایط حاکم بر نشر کتاب تغییر کند و قول‌هایی که داده شده محقق شوند. هرچند تا امروز تغییراتی در حوزه کتاب صورت گرفته و دیگر از آن وضعیت اسفناگیز و به‌شدت فاجعه‌باری که در دوره دولت احمدی‌نژاد وجود داشت خبری نیست. در آن دوره چاپ کتاب‌ها را به راحتی ممنوع می‌کردند و هیچ‌توجهی نداشتند که نوشته شدن یک کتاب ممکن است چندین سال طول کشیده باشد. گو اینکه «امکان عذاب» من چهارسال در ارشاد دولت احمدی‌نژاد خاک می‌خورد و در نهایت هم با چندین مورد اصلاحاتی که شامل جملات و کلمات می‌شد اجازه چاپ یافت. سال‌هایی از عمر من صرف نوشتن این رمان شده بود و برای چاپش اصلا کتاب هم مشکلات حل نشده و کتاب‌هایی که به اعتقاد آقایان مساله دارند معطل مانده‌اند. این انتظار از مسوولان جدید وجود دارد که پاسخگوی کتاب‌های معطل مانده باشند اما در این مدت سکوت تنها واکنشی بوده که قبل این کتاب‌ها دیده شده است.	

شرایط ممیزی کتاب در مدتی که از عمر دولت جدید می‌گذرد تغییر چندانی نکرده و اصل قضیه هنوز همان است که بود. گفته‌های وزیر ارشاد درباره صدور مجوز کتاب در حد حرف باقی مانده است و البته نباید از واکنش‌های برخی ناشران، نویسندگان و مترجمان هم غفلت کرد. وقتی صحبت حذف ممیزی و راجع مسوولیت به نویسندگان و مترجمان مطرح شد، برخی از مترجمان، نویسندگان و ناشران واکنش منفی به این پیشنهاد نشان دادند و به‌هرحال حل مساله از این‌سو هم پذیرفته نشد. اما به فرض اگر نویسندگان و مترجمان آماده پذیرش کامل مسوولیت کتاب‌هایشان

محمدعلی سپانلو

گزارشی از بیست‌و هفتمین نمایشگاه کتاب تهران

تناقض‌های یک نمایشگاه

پیام حیدر قزوینی

عکس: رضا معتمدیان

عکس: رضا معتمدیان

ساختن و بعد ویران کردن

صفا هرندی که وزیر ارشاد شد و محسن پرویز، معاون فرهنگی‌اش، نمایشگاه کتاب هم به مصلاي تهران رفت و حالا اولین دوره نمایشگاه کتاب در دولت جدید هم مثل چند سال گذشته در مصلا برگزار می‌شود. نمایشگاه کتاب امسال در شرایطی برگزار می‌شود که عملیات عمرانی مصلا در زمان برگزاری نمایشگاه همچنان ادامه خواهد داشت و باز هم مثل چند سال اخیر بحث بر سر محل برگزاری نمایشگاه کتاب در چند روز مانده به نمایشگاه بالا گرفته است. نمایشگاه کتاب تهران تا سال ۱۳۸۵ در محل دایمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران برگزار می‌شد اما حالا چند سالی هست که در روزهای پیش از نمایشگاه نام «شهر آفتاب» هم شنیده می‌شود و البته تا امروز شهر آفتاب فقط در حد نامی باقی مانده و معلوم نیست که مراحل ساخت و سازش در چه حال است و اصلا مناسب برگزاری نمایشگاه کتاب هست یا نه. از طرفی عبدالحسین مختیار که حالا از اعضای شورای شهر تهران است در چند روز گذشته از «باغ کتاب» به عنوان محل برگزاری نمایشگاه کتاب سال آینده نام برد و بعد علی‌اکبر اشعری، مدیر پروژه باغ کتاب، این مکان را به طور کلی جای نامناسب برای برگزاری نمایشگاه کتاب دانست چرا که به گفته او باغ کتاب تنها ۳۰هزار مترمربع فضای نمایشگاهی دارد درحالی که نمایشگاه کتاب

به ۱۲۰هزار مترمربع فضای نمایشگاهی نیاز دارد. از طرفی دیگر هم استاندارد تهران وعده تشکیل کارگروهی برای تعیین محل نمایشگاه کتاب برای سال‌های آینده را داده و از شهر آفتاب، باغ کتاب و مصلا به‌عنوان گزینه‌های مطرح برای ساخت محلی دایمی برای نمایشگاه کتاب نام برده شده است. این آخری امسال هم میزبان نمایشگاه کتاب است، حتی اگر به تجربه ثابت شده باشد که اینجا محل مناسبی برای نمایشگاه کتاب نیست و حتی اگر معاون فرهنگی ارشاد هم بگوید که «مصلاي تهران مکان برگزاری نمایشگاه کتاب نیست. هر سال شهری ساخته و ویران می‌شود اما ما در زمانی به وزارتخانه آدمیم که مصلا تنها گزینه ما بوده مکنی که دست و پای ما را به تمام معنا می‌بندد.»

کاهش آثار جدید خارجی و بدهی شش‌میلیون‌پروزی

اما از مسایل نمایشگاه کتاب امسال یکی هم کاهش آثار جدید خارجی به‌دلیل وجود تحریم‌هایی است که مانع از تأمین منابع مالی برای خرید منابع کتابخانه‌ای شده‌اند. این مساله حادتر می‌شود وقتی که محمدرضا وصفي، دبیر کمیته بین‌المللی این دوره

امید به تحقق وعده‌ها	ابوتراب خسروی
وزارت ارشاد هنوز نتوانسته آن را حل کند اما ما هنوز امید داریم که شرایط حاکم بر نشر کتاب تغییر کند و قول‌هایی که داده شده محقق شوند. هرچند تا امروز تغییراتی در حوزه کتاب صورت گرفته و دیگر از آن وضعیت اسفناگیز و به‌شدت فاجعه‌باری که در دوره دولت احمدی‌نژاد وجود داشت خبری نیست. در آن دوره چاپ کتاب‌ها را به راحتی ممنوع می‌کردند و هیچ‌توجهی نداشتند که نوشته شدن یک کتاب ممکن است چندین سال طول کشیده باشد. گو اینکه «امکان عذاب» من چهارسال در ارشاد دولت احمدی‌نژاد خاک می‌خورد و در نهایت هم با چندین مورد اصلاحاتی که شامل جملات و کلمات می‌شد اجازه چاپ یافت. سال‌هایی از عمر من صرف نوشتن این رمان شده بود و برای چاپش اصلا کتاب هم مشکلات حل نشده و کتاب‌هایی که به اعتقاد آقایان مساله دارند معطل مانده‌اند. این انتظار از مسوولان جدید وجود دارد که پاسخگوی کتاب‌های معطل مانده باشند اما در این مدت سکوت تنها واکنشی بوده که قبل این کتاب‌ها دیده شده است.	

شرایط ممیزی کتاب در مدتی که از عمر دولت جدید می‌گذرد تغییر چندانی نکرده و اصل قضیه هنوز همان است که بود. گفته‌های وزیر ارشاد درباره صدور مجوز کتاب در حد حرف باقی مانده است و البته نباید از واکنش‌های برخی ناشران، نویسندگان و مترجمان هم غفلت کرد. وقتی صحبت حذف ممیزی و راجع مسوولیت به نویسندگان و مترجمان مطرح شد، برخی از مترجمان، نویسندگان و ناشران واکنش منفی به این پیشنهاد نشان دادند و به‌هرحال حل مساله از این‌سو هم پذیرفته نشد. اما به فرض اگر نویسندگان و مترجمان آماده پذیرش کامل مسوولیت کتاب‌هایشان

علی‌اصغر حداد